

sig efter Forf.s Opfattelse skyldig i en beklagelig Mangel paa Fremsyn. Endnu mere fremhæves en anden Brøst ved dens ellers saa rosværdige Bestræbelser: den forsømte ganske at udvikle Provinsernes og Kommunernes Frihed og Selvstyre; det restaurerede Kongedømme bevarede til sin egen Skade helt og holdent Kejserdømmets Centralisation. Forfatterens Synspunkter stemmer i det hele godt med hans politiske Stilling som moderne fransk Royalist.

Hans Jensen.

I Juli 1901 stiftedes i Paris, ved en Sammenkomst paa Sorbonne, et Selskab for Historikere, der dyrker nyere Historie: *Société d'histoire moderne*, der altsaa har bestaaet i 25 Aar. Selskabet rummer foruden Franskmænd og Belgiere Medlemmer fra forskellige andre Lande — nu ogsaa enkelte Danske — og det udfolder sig meget livskraftigt. Det har begyndt at udgive en *Revue d'histoire moderne* til Fortsættelse af et Tidsskrift, som Verdenskrigen standsede, og iøvrig virker det i litterær Henseende gennem en lille refererende *Bulletin*, der regelmæssig bringer Oplysninger om de Foredrags- og Forhandlingsmøder, det lader afholde. I meget kortfattet og fransk koncis Form finder man her Redegørelser for ny Forskning og ny Problemstilling paa vigtige historiske Omraader.

Bulletinen for Maj 1926 — 5 Serie Nr. 13 — omhandler saaledes Møder, der har været afholdt i nævnte Maaned i Bryssel. Her valgtes Belgiens store Historiker Pirenne til Ærespræsident, og overvejende er ved disse Møder optraadt belgiske Foredragsholdere med belgiske Emner.

Henri Pirenne har givet en interessant Meddelelse om Salget af de belgiske Nationalgodser i Revolutionstiden. Det foregik paa anden Maade og med andre Følger end Salget af de franske. I Belgien var der ingen Bønder mellem Køberne. Det var næppe, fordi den belgiske Bondestand ikke var velstillet nok, men den har været under stærk Indflydelse af Gejstligheden og har af religiøse Skrupler holdt sig fra Kirkens gamle Ejendom. »Salget af Nationalgodserne synes derfor i Belgien at være faldet ud til den besiddende Klasses Fordel. Det har ikke synderlig forøget den lille Ejendom, men har udvidet den store og gjort de rige mere rige, end de var i Forvejen. Fra Gejstlighedens Hænder er Jorden gaaet over til Kapitalbesidderne.« Mellem disse er det de nye Rigmænd, der har gjort den rigeste Høst, og derved kom denne økonomiske Omvæltning til at yde Midler til Udviklingen af den belgiske Industri.

Fremhæves kan desuden et Par Bidrag til den belgiske Neutra-

litets Historie. Michael Huisman har belyst Belgiens Stilling under den storpolitiske Krise, der fremkaldtes ved det tyrkisk-ægyptiske Spørgsmaal i 1840. Den unge Stats nylig »garanterede« Neutralitet var allerede da i alvorlig Fare, og Regeringen gjorde sit yderste for at vise Landets Vilje til at hævde sine Rettigheder og opfylde sine Forpligtelser. Samtidig arbejdede den dygtige Konge, Leopold I, ivrig for at forsone de uenige Stormagter og retlede dem med Advarsler mod at lade Krig bryde ud i en saa ubetydelig Anledning, hvorved Kongen overfor Metternich særlig peger paa de Farer, der vilde frembyde sig ved »den sociale Sygdom, hvorunder Europa lider, idet Kommunisterne allerede betragter Bourgeoisiet som en utaalelig Klasse«. — En anden Historiker, de Ridder, har behandlet den belgiske Neutralitet under Krimkrigen. Efter de foreliggende Kilder har Frankrig ikke forsøgt noget Tryk paa Belgien for at faa dette Land til at opgive sin Neutralitet; men det maa herved beklages, at Frankrig ikke som Belgien og flere andre Stater har aabnet sine Arkiver for Forskning af Tiden lige op til 1870.

I Bulletinen for Juni 1926 er Hovedindholdet Gengivelsen af et Foredrag, som Professor Osc. Alb. Johnsen, Oslo, har holdt ved et Møde af Selskabet i Paris. Det drejer sig om Handelsforbindelsen mellem Sydfrankrig og de nordiske Lande under l'ancien régime. Prof. Johnsen vender sig mod den traditionelle Opfattelse, at det var Hollænderne, der lige til Slutningen af det 18. Aarhundrede var Mellemmænd i næsten hele Handelen mellem Frankrig og Norden. Hans Undersøgelser af de paagældende Forhold finder Sted i sydfranske Arkiver — Øresundstoldregnskaberne kan her naturligvis ikke give tilstrækkeligt — og som Resultat kan allerede fastslås, at en direkte, regelmæssig og forholdsvis betydningsfuld Handel mellem Sydfrankrig og de skandinaviske Lande har været drevet fra omkring 1670, en Handel, der oprindeligt var rent svensk, og som fortsattes under hele l'ancien régime, efterhaanden udvidede sig betydelig og blev til en norsk-dansk-svensk Handel. Hollænderne har i det 18. Aarhundrede kun meget sjældent foretaget en direkte Sejlads mellem de skandinaviske Lande og Sydfrankrig. Deres direkte Sejlads mellem Frankrig og de andre Østersølande, Rusland og Nordtyskland, var vigtig i det 17. Aarhundrede, men ogsaa den var i sidste Halvdel af det 18. Aarhundrede blevet indskrænket til næsten ingenting og hovedsagelig erstattet med direkte Handel og Sejlads af Skandinaver, Prøjsere og Russere. Ogsaa Hollændernes tidligere betydelige Transport af skandinaviske Varer fra Oplagspladser i deres eget Land til Sydfrankrig var blevet stærkt

indskrænket ved Slutningen af det 18. Aarhundrede; dette skyldes de store Søkrige, den engelske Konkurrence og endelig den franske Regerings Politik, der siden Colberts Tid gik ud paa at bekæmpe Hollændernes Handel og Sejlads ikke blot ved at opmuntre den direkte franske Handel paa Østersøen, men ogsaa ved at begunstige den Handel og Sejlads, som dreves af deres Konkurrenter i Norden.

Det skal bemærkes, at *Bulletin de la Société d'histoire moderne* tilsendes alle Selskabets Medlemmer, som herved ogsaa uden at kunne deltage i Møderne faar en Lejlighed til at følge med i de Spørgsmaal, der behandles. Medlemskontingentet er efter nordisk Beregning yderst beskedent.

Hans Jensen.